

Ambtsinstructie voor de medewerker leerplicht en RMC

1. Inleiding

In de leerplichtwet 1969 staat dat de gemeente een leerplichtambtenaar moet aanstellen voor het houden van toezicht op uitvoering van deze wet. Jongeren van 5 - 16 jaar zijn leerplichtig, vanaf 16 jaar hebben ze een kwalificatieplicht. Zodra een jongere een mbo niveau 2, havo of vwo diploma behaald, is aan de kwalificatieplicht voldaan.

Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) richt zich op jongeren van 12 - 23 jaar. De doelgroep heeft geen startkwalificatie en staat niet ingeschreven bij een school/instelling/instelling of bezoeken de school/instelling niet regelmatig.

Alle leerplicht- en RMC taken zijn regionaal gemandateerd naar Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL).

Jongeren van 12 – 18 jaar hebben te maken met zowel de leerplichtwet als de RMC wet- en regelgeving. In de praktijk wordt deze groep vanuit de leerplichtwet opgepakt. De leerplichtwet heeft meer mogelijkheden tot drang en strafrechtelijk optreden.

2. Taken en middelen

Preventieve en handhavende taak leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar is een toezichthouder in de zin van de Leerplichtwet en de Algemene Wet Bestuursrecht. Op basis van deze wetten mag hij/zij onderzoek uitvoeren op scholen om de taak – toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door de ouders en leerlingen – naar behoren uit te kunnen voeren. De leerplichtambtenaar heeft een preventieve – en handhavende taak en deze wordt conform de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) uitgevoerd.

Rollen en verantwoordelijkheden ketenpartners

leerplicht

(artikel 16, lid 4 onder d Leerplichtwet; artikel 118h, derde lid, WVO, artikel 162b, derde lid, WEC, artikel 8.3.2, derde lid, WEB)

Bij het handhaven van de leerplicht staat een integrale aanpak voorop.

De leerplichtambtenaar werkt samen met verschillende ketenpartners, zoals gemeente, scholen/instellingen, politie, Bureau Halt, Justitie (Openbaar Ministerie en Rechtbank), jeugdhulpverlening, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en Onderwijsinspectie,

Wanneer er sprake is van verzuim heeft de leerplichtambtenaar een regierol om zorg te dragen voor het recht op (passend) onderwijs.

Samenwerking tussen scholen, ouders, betrokken instanties en jongeren is noodzakelijk om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen.

Op grond van de Leerplichtwet zijn ouders er verantwoordelijk voordat hun kinderen bij een school/instelling staan ingeschreven en die ook bezoeken. Jongeren (vanaf 12 jaar) zijn zelf mede verantwoordelijk voor het bezoeken van de school/instelling, waar zij zijn ingeschreven.

Het college van burgemeester en wethouders (B&W) is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door ouders en leerlingen en heeft daarvoor leerplichtambtenaren aangesteld.

RMC

(RMC wet- en regelgeving)

Bij de uitvoering van de RMC taak staat ook een integrale aanpak voorop.

De RMC consulent werkt samen met verschillende ketenpartners, zoals gemeente, scholen/instellingen, politie, jeugd-/ volwassenhulpverlening, Veilig Thuis en Onderwijsinspectie.

De samenwerking heeft tot doel de jongeren te laten participeren in onze samenleving door het behalen van een startkwalificatie om voldoende toegerust de arbeidsmarkt op te kunnen gaan.

Wijze van overleg

Regelmatig vindt een (beleids)overleg plaats, waarbij bijvoorbeeld afspraken worden gemaakt over contacten met scholen, over de beleidsregels met betrekking tot de scholen en onderwijsinstellingen in de regio en afspraken over de organisatie en inhoud van de contacten met instellingen op het gebied van algemeen maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulpverlening, geestelijke gezondheidszorg en de aansluiting tussen onderwijs en arbeid.

Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

(artikel 16 lid 4 sub e Leerplichtwet)

De meldcode is een wettelijke verplichting, ook voor het RBL. De meldcode treedt in werking wanneer er signalen zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Aan de hand van een stappenplan zet RBL acties uit.

Verwijsindex

De leerplichtambtenaar en de RMC-er geven een signaal af in de verwijsindex bij relatief verzuim. Bij absoluut verzuim (geen schoolinschrijving) wordt in de verwijsindex geregistreerd wanneer het verzuim verwijtbaar is of als er zorgen zijn.

De Verwijsindex bevat geen inhoudelijke informatie over de aard van het probleem en de behandeling.

Als meerdere instanties een melding hebben gedaan, kunnen de betrokken instanties vroegtijdig met elkaar in contact komen en één hulpplan voor de jongere ontwikkelen.

3. Registratie

Leerling administratie

(artikel 19 Leerplichtwet; artikel 3 Leerplichtregeling)

De administratie van RBL voert dagelijks werkzaamheden uit om een juiste en volledige administratie te voeren waarmee toezicht kan worden gehouden op de naleving van de Leerplichtwet.

In de leerlingenadministratie worden de persoonsgegevens (Basisregistratie personen -BRP) van de jongeren in de leeftijd van 4 tot en met 22 jaar opgenomen.

In de administratie worden o.a. verzuimmeldingen, in- en uitschrijvingen en registratie van voortijdig schoolverlaters bijgehouden.

Leerling dossier

(artikel 19 Leerplichtwet; artikel 3 Leerplichtregeling)

De leerplichtambtenaar legt slechts een leerling dossier aan over een jongere indien de leerplichtambtenaar mondelinge, telefonische, e-mail- of schriftelijke contacten heeft met de jongere, ouders of derden over bijvoorbeeld verzuim, vrijstellingen of voortijdig schoolverlaten.

De leerplichtambtenaar verstrekt slechts gegevens uit het leerling dossier aan derden binnen de grenzen die daaraan worden gesteld door onder andere de Leerplichtwet en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Ouders/verzorgers en/of jongere kunnen schriftelijk informeren of hen/hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt. Bij de afhandeling van dit informatieverzoek worden de bepalingen uit de privacyregelgeving nageleefd.

Burgerzaken

Regionaal Bureau Leerling zaken is verplicht aan de betreffende gemeente te melden als n.a.w.- gegevens in de Basisregistratie personen (Brp) niet correct zijn.

4. Wet- en regelgeving

Soorten verzuim

RBL heeft een verzuimaanpak voor 18- en 18+ jongeren ontwikkeld.

De leerplichtambtenaar is bevoegd, na collegiale consultatie, indien noodzakelijk af te wijken van het verzuimprotocol. De reden van afwijking wordt geregistreerd in het leerling dossier.

Relatief verzuim (ongeoorloofd verzuim)

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school/instelling staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen valt hieronder (artikelen 2, lid 1, 4a, 21, 21a en 22 Leerplichtwet).

Wie is verantwoordelijk:

- Relatief verzuim door een kind, jonger dan 12 jaar: ouders strafrechtelijk verantwoordelijk
- Relatief verzuim door een jongere, ouder dan 12 jaar: zowel ouders als jongere strafrechtelijk verantwoordelijk.

Verzuim 18+ jongeren

Er is sprake van 18+ verzuim als een jongere wel op een school/instelling staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt (artikelen 28a Wvo, 47b Wec en 8.1.8a Web).

Deze doelgroep kan geen gebruik maken van de route aanpak schoolverzuim 18-.

Het RBL kijkt samen met de jongere wat de reden van verzuim is en wat de jongere nodig heeft om dit verzuim te beëindigen.

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet staat ingeschreven op een school (artikel 2 lid 1, artikel 4a lid 1 en artikel 22 Leerplichtwet)

Wie is verantwoordelijk:

De ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor de inschrijving van de jongere op een school .

Luxe verzuim

Er is sprake van luxe verzuim als een jongere zonder toestemming van de directeur van de school/instelling of de leerplichtambtenaar (bij meer dan tien dagen) buiten de vastgestelde school/instelling vakanties verlof neemt.

Wie is verantwoordelijk:

- Ouder(s)/verzorger(s) zijn voor dit verzuim verantwoordelijk. Ook als ze een 16/17 jarige jongere meenemen op vakantie.
- Ouders zijn niet verantwoordelijk wanneer een jongere, ouder dan 12, zonder medewerking van ouders op vakantie gaat. De jongere zelf is dan verantwoordelijk voor het ongeoorloofde verzuim.

Routes aanpak schoolverzuim 18-

Route 1: Vrijwillige (jeugd)hulp

Indicaties

1. Bereidheid en vermogen om hulp bij ouders/jongere te aanvaarden en
2. Aanwezigheid van emotionele, lichamelijke, leer- en/of gedragsproblemen bij de jeugdige en/of
3. Aanwezigheid van opvoedingsproblemen bij de ouders.

Route 2: Halt-straft school/instellingverzuim

Voorwaarden:

- School/instelling heeft zelf maatregelen genomen om verzuim tegen te gaan.

- School/instelling heeft ouders officieel gewaarschuwd.

Indicaties

1. De leerplichtige jongere (12 tot 18 jaar) en ouders (tot 16 jaar) stemmen in met de Halt-straft.
2. Het verzuim kan de jongere worden verweten.
3. Minimaal verzuim: 9 uur of 12 keer te laat; maximaal verzuim: 60 uur of 60 keer te laat.
4. Jongere voldoet aan overige Halt-voorwaarden.

Contra-indicaties

1. Er is sprake van een ernstig motivatiegebrek of langdurig c.q. blijvend verzuim.
2. Aanwezigheid van (zwaardere) emotionele, lichamelijke en/of gedragsproblemen bij de jeugdige waarvoor nog geen toereikende hulp wordt ingezet.
3. Is eerder doorgestuurd naar Halt in het kader van leerplicht.

NB.

Een Halt verwijzing mag alleen door de leerplichtambtenaar die ook Buitengewoon Opsporings Ambtenaar (BOA) is, worden opgemaakt .

Route 3: Dwang in een civiel kader (melding/overleg Veilig Thuis)

Indicaties

1. Bereidheid en/of vermogen om hulp te aanvaarden en
2. Aanwezigheid van emotionele, lichamelijke en/of gedragsproblemen bij de jeugdige en/of
3. Aanwezigheid van opvoedingsproblemen bij de ouders en/of
4. Signalen van huiselijk geweld/kindermishandeling (Meldcode, blz. 4)

Route 4: Dwang in strafrechtelijk kader

Indicaties

1. Eerdere waarschuwing en afspraken hebben niet geholpen en/of
2. Geen bereidheid en/of vermogen om hulp te aanvaarden.
3. Er is niet aan Halt-voorwaarden voldaan of het verzuim is meer dan 60 uur.
4. Het verzuim kan de jongere/ouder worden verweten.

Contra-indicaties

1. Aanwezigheid van emotionele, lichamelijke en/of gedragsproblemen bij de jeugdige en/of
2. Aanwezigheid van opvoedingsproblemen bij de ouders.
3. Eerste keer schoolverzuim van minder dan 16 uur les- of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende weken

Melden bij Halt en /of OM

Indien er sprake is van een Haltafdoening houden RBL en Halt contact over mogelijk schoolverzuim en bespreken samen het gevolg daarvan voor de Haltstraf.

Verlof

(artikel 14, derde lid, tweede volzin leerplicht)

De leerplichtwet kent geen 'snipperdagen'. Vakanties, uitstapjes of andere activiteiten met leerplichtige kinderen dienen in de school/instelling vakanties gepland te worden. Toch kent de leerplichtwet een aantal uitzonderingen die het mogelijk maakt om verlof aan te vragen.

Indien er minder 10 dagen verlof wordt aangevraagd, bepaalt de directeur van de school/instelling.

Bij meer dan 10 dagen bepaalt de leerplichtambtenaar.

Vrijstellingen

Vrijstelling van inschrijving, vrijstelling van geregeld school/instellingbezoek en overige vrijstellingen

1) Vrijstellingen van inschrijving

Binnen de Leerplichtwet bestaan er drie gronden (onder artikel 5) voor vrijstellingen van de verplichting tot inschrijving.

Artikel 5 onder a (artikel 7 Leerplichtwet)

Vrijstelling op basis van lichamelijke of psychische gronden.

Indien een jongere vanwege lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school/instelling toegelaten te worden, kunnen ouders een kennisgeving indienen bij RBL.

Er worden afspraken gemaakt met een arts of een onafhankelijke psycholoog c.q. psychiater (het Consultatie en Adviesteam), die een verklaring over de geschiktheid tot toelating tot een school of instelling geeft. Ook kunnen aanvragen verwezen worden naar een onafhankelijke deskundige.

Artikel 5 onder b

Vrijstelling vanwege bezwaar tegen de overtuiging of levensbeschouwing (richting).

Indien de ouders van de jongere bezwaar hebben tegen de richting van de scholen binnen redelijke afstand van de woning. Het kind mag het jaar voorafgaand aan de kennisgeving niet geplaatst zijn geweest op een school/instelling waartegen bedenkingen worden geuit (artikel 8 lid 1 en 2 Leerplichtwet).

Artikel 5 onder c

Vrijstelling vanwege volgen van onderwijs in het buitenland.

Ouders/verzorgers dienen vóór 1 juni voorafgaand aan het nieuwe schooljaar een schriftelijke kennisgeving aan RBL te doen.

2) Vrijstellingen van geregeld school/instellingbezoek

Artikel 11g (artikel 4c Leerplichtwet)

Vrijstelling vanwege gewichtige omstandigheden

Gewichtige omstandigheden zijn omstandigheden buiten de wil gelegen zoals een bruiloft, begrafenis, officiële verplichtingen of overmacht.

Artikel 11f

Vrijstelling vanwege aard of beroep van één van de ouders.

Op grond van artikel 11f kunnen ouders van jongeren wegens de aard van hun beroep de directeur van de school/instelling verzoeken voor een verlofperiode van maximaal 10 schooldagen buiten de schoolvakanties per schooljaar.

De ouder dient wel aan te tonen dat er ernstige bedrijfseconomische schade ontstaat als hij/zij tijdens een reguliere schoolvakantie met hun kind op vakantie gaat.

3) Overige vrijstellingen

Artikel 5a

Vrijstelling vanwege trekkend bestaan. (Kinderen van circusmedewerkers en kermisexploitanten).

Op grond van artikel 5a kunnen ouders van jongeren wegens een trekkend bestaan worden vrijgesteld van de inschrijvingsplicht.

Artikel 15 (artikel 4a en 15 Leerplichtwet)

Vrijstelling vanwege het volgen van ander onderwijs.

Op grond van artikel 15 kunnen kwalificatieplichtige jongeren, wegens gewichtige omstandigheden vrijgesteld worden van de inschrijvingsplicht. Ouders dienen aan te tonen dat de jongere ander onderwijs volgt.

Voorwaarden: gemeenten kunnen bepalen dat voor het inwilligen van een dergelijk verzoek om vrijstelling artikel 15 een verklaring wordt overlegd waaruit blijkt dat een jongere onderwijs volgt of gaat volgen, wat voor soort onderwijs dat is en gedurende hoeveel tijd per week.

Vervangende leerplicht

(artikelen 3a en 3b Leerplichtwet)

Artikel 3a:

Jongeren vanaf 14 jaar kunnen onder voorwaarden een alternatief leertraject volgen dat naast algemeen vormend en beroepsgericht onderwijs tevens praktijktijd bevat.

Artikel 3b:

Jongeren, in het laatste jaar van de leerplicht kunnen onder voorwaarden al op een entreeopleiding worden ingeschreven.

Vervangende leerplicht gaat om de invulling van de praktijktijd (stage). De praktijktijd is vaak onderdeel van het reguliere onderwijsprogramma. Met andere woorden vervangende leerplicht komt nauwelijks meer voor.

Gedogen

In uitzonderlijke gevallen mag de leerplichtambtenaar overgaan tot het gedogen dat een leerplichtige/kwalificatieplichtige jongere niet staat ingeschreven bij een school/instelling.

5. Signaleren en controleren

Het bevoegd gezag van de school/instelling voert het proces verwijderen uit.

RBL kan gevraagd en ongevraagd advies geven aan de directeur van een school. RBL heeft de plicht om de gemelde verwijdering te registreren in het leerling dossier (*artikel 19 Leerplichtwet; artikel 3 Leerplichtregeling*).

Een verwijdering is een besluit van het bevoegd gezag om de leerling, wegens een bepaalde gedraging, niet meer toe te laten tot de lessen en tot de school/instelling. Het bevoegd gezag zal een andere school/instelling moeten vinden die bereid is de leerling toe te laten. Tot die tijd is de school/instelling verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs. (Art. 40 lid 11 WPO, Art. 14 Inrichtingsbesluit WVO).

In- en uitschrijven

(*artikel 18, eerste lid, Leerplichtwet, artikelen 28 en 118h WVO, artikel 47a 162b WEC of artikel 8.1.8 en 8.3.2. WEB*)

De school/instelling draagt zorg voor correcte in- en uitschrijving van hun leerlingenadministratie. RBL controleert of alle leerplichtigen of kwalificatieplichtigen tot 23 jaar staan ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling.

RBL doet onderzoek indien in- en uitschrijven niet correct is uitgevoerd.

Melden over vermoedens van onrechtmatigheden

Sociale verzekeringsbank

(artikel 7 Algemene Kinderbijslagwet)

Volgens de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) kan een 16 of 17 jarige aanspraak maken op kinderbijslag, als voldaan is aan de verplichtingen van de Leerplichtwet.

De leerplichtambtenaar kan een melding doen bij de Sociale Verzekeringsbank indien er sprake is van:

- ongeoorloofd verzuim (eerdere acties hebben geen succes gehad, verzuim blijft bestaan)
- absoluut verzuim (tenzij er sprake is van een vrijstelling).

Inspectie

Onderwijs

(artikel 17 Leerplichtwet: Inspectie is belast met het toezicht op de school/instellinghoofden)

De leerplichtambtenaar kan een schriftelijk signaal afgeven aan de Inspectie van het Onderwijs, indien de directeur:

- onwillig of nalatig is geweest in het opgetreden verzuim, bijv. bij het ontstaan van absoluut verzuim.
- schoolverzuim niet meldt bij de leerplichtambtenaar.

Wanneer de leerplichtambtenaar de directeur er op gewezen heeft en de situatie niet verandert of voorkomen wordt, wordt een melding gedaan bij de Inspectie van het Onderwijs.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

(artikel 23 Leerplichtwet)

De leerplichtambtenaar heeft de verplichting vanuit de Leerplichtwet om bij de Arbeidsinspectie te melden dat een jongere tegen de geldende voorschriften in, arbeid verricht.

6. Verantwoording

Jaarverslag, jaarlijkse opgave school/instellingverzuim (leerplichttelling) en effectrapportage RMC

(artikel 25 Leerplichtwet; artikel 118h, zevende lid, WVO, artikel 162b, zevende lid, WEC, artikel 8.3.2, zevende lid, WEB).

Jaarverslag

Het RBL legt aan het eind van elk schooljaar verantwoording af over de aanpak van verzuim, de handhaving van de leerplicht, de kwalificatieplicht, de uitvoering van de RMC taak en de resultaten daarvan in een jaarverslag voor het bestuur (december).

Jaarlijkse opgave school/instellingverzuim (leerplichttelling)

Het RBL legt aan het eind van elk schooljaar verantwoording af over de omvang en het afhandelen van het verzuim omtrent de leer- en kwalificatieplichtige leerlingen voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (oktober).

Effectrapportage RMC

Het RBL legt aan het eind van elk schooljaar verantwoording af over de bestrijding van voortijdig schoolverlaten aan de minister vóór 1 december, volgend op het schooljaar.

Vastgesteld via de parafencyclus door het dagelijks bestuur op 6 december 2018.

Bussum, 6 december 2018,

*J.J. Bakker
secretaris
P.I. Broertjes
voorzitter*